

קול מבשר

Erster Jahrgang No. 21.

Kolozsvár, 24. Aug. 1899.

Concourse und Anzeigen werden mit 2 Kreuzer pr. □ cm. berechnet. Mehrmalige Einschaltungen nach Übereinkunft.

אויספיהרליכער בעריכטערשטאט טער אונד פערמיטלער פיר קהילות (שוחרים) לעהרער מלמדים בהורים (ט) סופרים רבנים.

אינגענדינגער אונד פערמאטוראט ליכער העדאקטער: יצחק בן ציון וויינשטיין

ערשיינט יעדען דאנערסטאג

אדרעסע: „Köl Mvászér“ Kolozsvár.

פרייז: גאנציהרונג 2 fl. 40 kr. האלביעהרונג 1 fl. 20 kr. פיערטיעהרונג 60 kr. איינצעלנע נומער 10 kr.

צוועק: „קול וועט“ שמעתא ומה שעליו דברו. גם הבנת מחשבותם, ומזימות עליו יחמוסו. כי זה כל מנמתם. אותו לעפר ידרוסו; הכי קרא שמו יצחק. כי זכרו עליו שעירים. רא באדה הלכ איש נבון חכמה שוחר. אמת משקר יפריד. טוב מדע בוחה. על כל הגה ודיבור. עיני בחינתו רצים ושבים. ודו כמלכת שושנים מבין סידונים וסרבים. אדוני מורי ורבתי!

העורך הגיל אינו איש בריתו מעולם אותו לא האיתו. אף גם אבאנענט שלי אינו הוא. העורך ואלמלא שעמו אנכי בצדה. צרת הנפש אשר לא אוכל כפרה. ודאנת הלכ אשר רא תוכלו לשחרה לא האמתו. ובדברי אלה הנולדים ממעמקי דבי לא תסכתו; אבל זה כשתי שנה. אשר מלאכת החדש נפל לי למנה ואין חכם כבעל נסיון. לכן אני אני הוא המגיד לכם כל הרעיון

דעס געמיינדע פארשטאנדעס אונד אויף גרונד דעס פארשלאגעס דעס פיאנאן קאמיססערס פאן דער פיאנאן דיר רעכעניאן אין איינע דער אים § 16 פערסטעשטעללעטען קלאסעסע איינגערייחט אונד העפאן ווערדען דיא אינדיטערעסטרעטען פארטייען מיטטעלסט בעשיידעס פערשטענדיגט.

געגען דיעזען בעשייד מאן איינגעהאלב אכט טאג גען אן דיא רעקלאמאציאנסקאמיססיאן אפסעללירט ווערדען געגען דערען בעשייד דאן דיא פארטייא זאוואהל אלס אויך דער רעפערענט דער קאמיססיאן גלייכפאללס איינגעהאלב 8 טאגען אן דען אין דריטער אונד לעצטער טער אינשטאנץ ענטשיידענדיק פיאנאנצמינסטער אפער לידען אבער נור אין דעס פאללע. וועגן דיא קאמיססיאן אים ווידערשפרכע מיט דעס פארליענענדיק געזעטצע פארנונג.

דיא פעהראנדלונגען דער קאמיססיאן זינד עפ פענטליך; ביא דענזעלבען מענען דיא ליצענציען שעפטס בעזוטצער פערסענליך ערשיינען אונד איהרע טענות אויך מינדליך פארטראנען. וועספאלב דיא צייט דער פעהראנדלונגען דער קאמיססיאן אין דער בעטרעפער פענדען געמיינדע יעדערצייט אים פארהיינן בעקאננט צו געבען איזט.

דובר אמת מלבבו.

ביה (איללעש-פאלווא) באפעשטי סוף שנת תרנ"ט לש. לבי לחוקקי ישראל. וישבי על מדן, והולכי על דרך האמת והאמונה. לכל מנהלי ומנהגי עדת ישראל בתבונה. די עליהם יהיו עדי נבוא לציון ברנה! בביא. ציער אני לימים ואתם ישישים. בער אנכי מאיש ואתם נבונים. עיב זחלתי ואורא מחוות דעי אתכם. אכן בראותי כי יש ויש לקול מבשרי מוכות. אבל אין עונה אמרוי מכס. אמרתו החרישו ממנו ואדברה יעבור עליו מה. הציקתנו רוחי ולא אוכל אדומה. כולדה אפעה. ארים סול ואהמה; אין הולקין כבוד לרב במקום שיש חילול השם. פן תהי לי שתיקתי לחטאת ואשם. פיות מחרפים ידעתי בין טוב לרע לא יבקר. קול

דיע אבעגדערונג דער שאנדה ליצענצען!

V. דיא ליצענץ אינהאבער אויף בלאם Pohározás צאהלען צווייא פינפטעל דער ערוועהנטען טאקסע. — IV. וועלכע אויף איינענען וויינעוועכס אין קליי נעם צו פערקויפען ליצענץ האבען, צאהלען: וועגן דיא דיעזען פערקויף דאס נאנצע יאהר. אדער מעהר ארס 6 מאנאטע בעטרייבען. נור דען צעהנטען טהייל דער אכבעשטימטען טאקסען.

בייא איינעבאהנשטאציאנען אויף שיפפען אין מא סערנען פעסטונגען, קאסינא'ס אונד פאן געמיינדען פערן לייענענדיק געווערעס קאלאניען, אדער Puszta Tanya אונד איבערהויפט איבעראלל ווא דאס אויסשאנסערעכט וועגען דער פעהרעלטניסע ניכט רעגעלמעסיג בער טרייעבען ווידה. קאן דער פיאנאן מיניסטער פאן פאלל צו פאלה דיא ליצענץ געבוהר ניערדיגער שמעללען.

§ 17. דיא ליצענץ געבוהר ווידה פיר איינע דויער פאן 8 יאהרען בעמעסען.

נאך דען איינגעהאלב דער דרייטערהיינען בעמעסע סונגס צייט בעווללונגען נייען ליצענצען איזט דיא ליי צענייגעבוהר פאן דיעזעס טאגע אן צו בעמעסען.

דיא איינצעלנען געשעפטע ווערדען נאך אנהערונג

וויכטיג פיר שוחרים

וועלכע געלענעהייטס דרשות (רעדען) לתועת שופר, לכל נדרו, לה תנה וכו' מילה הספרים מצבה שטעלען אונד דערגלייכען בענעטהייטען אונד זעלבע צוואמען צו שטעללען מינע צייט האבען קענען זיא זאל בע דורך פערמיטלענג דער רעדאמציאן דיעזעס בלאט טעם אינטער צוויכערונג שטרענגסטער דיסקרעציאן ברעפליך איינגעזענדעט בעקאממען. האנאראר נאך איר בעראינכאממען, אבאנענטע דעס קול מבשר ווערדען בעדייטטיגט אונד איסערסט בילליג בעדוענט. —

שמעללען.

אין Szóda (מאט בארש) ווידה געזוכט פיר ערסטען אקטאבער שויב טיכטיגער בעל תפלה אונד פאסקענער פיר דען יאהרעס געהאלט 400 fl. וואהנונג אונד גארטען. פראבע: פרייא שפעזען דען אקצעפטורטען 10 fl. (שטאטסווא.)

אין Rohonc (מאט איינעבורג) ווידה געזוכט טיכטיגער בעל מוסף איבער אללע פיערטאגע (דעשיניטע אנטשעללונג אין אויסווא) פיר דען געהאלט 100 fl. אונד פרייער שטאציאן. (שטאטסווא.)

אין Vinkovec ווידה געזוכט בעל מוסף על ימי נוראים פיר 100-150 fl. שוחרט ובודק דאט אויסווא און דייערענדע אנטשעללונג. (סלאוואקיע.)

אין Csonopla (באטשאק) ווידה געזוכט דיפלי לעהרער שויב ובעל תפלה פיר דען געהאלט 400 fl. אונד וואהנונג. (נעאלא)

אין Zala Sújtor (נעאלא) ווידה געזוכט שויב ובעת דער צוגלייך דיפלי לעהרער זין זאלל אונד דיא האנצעסיאן צו איינער עפפענטליכען שולע זעלבסט צו ערוויקען דאט פיר דען יאהרעס געהאלט 400 fl. אונד וואהנונג.

אין ביהר אדער טשורר וועלכער שחרותים פאר בעטען קאן אונד שחרות לערנען ווילל קאן זאפארט אקצעפטורט ווערדען. פיר שחרותים 80 fl. אונד וועהר רעד דעם שחרות לערנען 5 fl. מאנאטליך נעכסט גאנצער פערפאלענונג: אפערטע אונטער שחרותים אין דען רעדאקטער דיעזעס בלאטטעס.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos
Weinstein Béni, Kolozsvárt.
Nyom. Boskovics József, Kolozsvárt.

בריעה האסטען. — (נור פיר אבאנענטען)

(אנפראגען ווערדען פיר אבאנענטען און ברעפליך וועגן רעטורפאסט בעגליכען איזט בעאנטווארטעט.)
דיימקך, טשאבא, מול טוב ודי יקום קרנו בכבוד וכו' זיט.
ג/ וויסען זיא דען ניכט? איינע מאכטער הייסט 'בת' צווייא טעכטער. בנות, 8 טעכטער שאן בעוונותינו הרבים.
וואינדיקע, דיא געשיכטע פאן 'אמטא' מוס בריה בען פיר דען ווינטער — יעצט ערשטען איינאנדערע ברענענדיקע גענעשטענדע.

ביקין דיא האסט רעכט איר האבע הייסע אן דען אונד הוובחים געשריבען דאס נארע יעצט וועגן 'אך' ביה מיט אבאנענטע ווארד מיט בעשטער דע 'זיא' אבער מיט איהרעם שטייטער 'גראסבער' שוואך בעשטענען איר לטובת דבר אן איינעם דען וואנש דעם אונד הוובחים ענטשפיעכענדיק שלום איינגעזענען בערויט בין דאמיט דער אונד הוובחים איפדעכט ערהאלטען בלייבע אנהער כלל השוחרים מיט פעהרינטער קראפט ארבייטען זאלל. ווידה ממה שכתוב כאן כתבתו שם — דען איר האבע ניכט דיא איינגעזענע איינבוהונג נור איינע בעדינגונג האבע מיר בעדונגען. . . געלאסען אהנע שטייבעל!

אתרוגים אנצייגען.

דען פ' ט' אתרוגים טונדען בעהרע איר מיך איר צווייגען, דאס איר איר — זא ויא יעזעס יאהר — איר דיעסמאל מיט דעם ענגראהאנדל פאן אתרוגים לולבים וחדסים מיך בעפאסטע אונד ווערדע איר בעשטרעכט זיין דאס מיר ענטגענעגעראכטע פערטוינען דורך דער עללע אונד געוויסענהאפטע בעדינגונג צו רעכטפערדי טייגען דען פרייז קאן איר ארס געוויסענהאפטע מענט נאך הייסע ניכט בעשטיממען זיא ווערדען אבער — איר קאן זיא פערזיכערן — דיא געוועסטען וויי טעגע מאן זיך נור אן מיך דיעסבעזוגליך ברעפערדיקענדיק איר בין אויך גערנע בערויט געגען 10 פראצענט פראוויזאן אונד 8 פראצענט שפעזען יעדע אריינאלייטע — וועגן מאן מיר געלד צור פערפונג שטעללעט — צו בעיאיינען.
מינע אדרעסע בוי ימי הסליחות יאר פדועסט:

Marton Rosenzweig, Triest. (Alte Börse).
הים דוד אלימלך האנצווייט סופר.
Rosenzweig Marton, Kolozsvár.

(דיעזע פירמא ווידה צוגלייך וויסענעס דער רעדאקט ציאן ווארס אנעמפאללען.)

שעהנע ווינטער אפפעל

מעהרערע וואגנאנע צו קויפען ווידה געזוכט. אנטרענע אן דיא אדמ' דיעזעס בלאטטעס.

אחר הולך הבול מלה סוף כולא ארע חדר והיה ומעוה
הבה מאוד לפרסם את כל אשר נעשה אשר מכה רב
ומורה היו מכוסה.

הן דעת שפתי ברור מללה כי מי הוא אשר ערב
למי לנשת אל הכהמה לשחוט שלא יאריע כי שופים
סבינו? הם מלהוכיח וזממה פעמים מוצא פנימה בחימו
ומיראת שותפו של עמלק עושה מה שעושה . . .
וזממה פעמים ארע שהשוחט יאמר טרפה והוא ילך
לחרב עם היראה שיכשירנה לו והרב משיב: אחי! בנים
דברך! אבל מה אעשה שכבר הטריפה השוחט מעות
אשר לא יוכל לתקן! תחת שדה לו לנעור במי שעושה
כן ולהכות בשבט רשע . . . מה יעשה הן שלא יחטא
לעבוד כי אדונים בא רצון וצרו וצרו והקצב מגביה
אצילו ויו משפטך בחוק יד שעה או שתיה ואם בחול
דוא מתפוצץ עד . . .

תמחלו לי איש מורי ורבי! שאלה אחת ממנה אנכי
שואל ממערכתכם מדוע לא הם כמשה עוד בישראל? היה
החתם סופר וציל כמובא בחיור סי יג ויול והגלים
אחזו הכיר תלתא לבוא פתאום לבית המטבחיים הן
במקום שחיטת הבקמות הן במקום שחיטת העופות
ולבדום סביבהם ולחטט אחר כל מעשהן שכל עת יהי
בניהם לבנים עיבל אם היותם עושין כן תיראו התת
ותראו או תבינו מה נרם יראת השויב מפני הקצב או
תבינו מדוע יאמר כל שייב: מי יתנו היות וסנדלר
סבין במוי הסחבות או כנפל טמן לו אחי מאו הכיר
אומנתו או תבינו אין בלשוני מלהוקצר המצע מהשתרע
בענין הזה ואוי לדור שכך עלתה בימינו ואז תבינו איך
דובר דברי צחק בעל סול משה אבל תסמר שעדות
ראשכם . . . אמת הוא דברי קול מבשר! צרות נפשינו
איך למרבה! ואין משיע.

- § 18. נאך דען ליצענען פיר אונבעשרענקטען
אויסשטאנס מיסען דיא ליצעניק-געבוירען נאך יע 500
זעלען.
- 1. אויף דעם געביעטע דער הויפט אונד רעזר-
דעניקשטאדט בודאפעט מינדעסטענס 300 קראנען;
אויסמאכען -
- 2. אין דען ארטען ווא אין Alispán זיטן איזט
פערנער ווא אין Törvényészék אדער Rendezett-Tanácsu
város איזט. אין דעם פאללע ווען איהרע בעפעלקערונג
(a) 20,000 זעלען איבערשטייגט מינדעסטענס 150
קראנען אויך
(b) פאן 10-20,000 זעלען מינדעסטענס 100
קראנען אויך
(c) ביא וועניגער אלס 10,000 זעלען מינדעסטענס
80 קראנען;
3. אין אנדערען געמיינדען אין דעם פאללע ווען
איהרע בעפעלקערונג
(a) 20,000 זעלען איבערשטייגט מינדעסטענס 80
קראנען;
(b) ביא 10 ביו 20,000 זעלען מינדעסטענס 60
קראנען אויך
(c) ביא וועניגער אלס 10,000 זעלען מינדעסטענס
40 קראנען אויסמאכען.

ולדוגמא אעני דבר א/ שארע לאיש ברויזי שויב
מפורסם ורא ר/ מרכיב יושב בבכר קסן על ד/ וזו
לשבוני וז פנעמיס בכל שבוע הולך לכפר הסמוך למחולין
אשר נכ בא בשמרו ד/ זכ לשבוני ומשכיל שהאח כיש
איך הקצב תילה הנתונים מהבטחות ומחטרפות על קו
אי בלי שום חיבר או החתימה בעילם עד שבצעמו לא
הכיר כאותו מעמד מיד איהו הוא הבטחה והשויב התרה
כי אבל הקצב העין כננה לאמרו! עמוד עבודתך! ואחר
תלך; מי שמך משגיח עלי? ואם ככה את עושה לו
יוע תדע . . . הולך והציע החברים לחרב מעור אשר
פססי להקצב שיערך שיעמוד איש מהימן למשינה אגלה
אבל הוא לא האזין לדבריו וכסו החברים שהשויב הטל
הי מוכרה לעיוב הצו פנימה כיו שלא למכור לצמיתות
נשמתו והקצב עושה את שלו עד היום עם שויב אחר
אשר עינים לו ולא יראה וחרב ודע ומחריש . . .

שמו שמים על ואת! ולא אסר הרב הטל את
המחולין הליו לגמרי עד שיעמוד משינה! זממה כפרים
נכשלים עד היום באבלם כשר פגול הנה! ואם תאמרו
מי אי ומה אני נכנס לתר יותר משאר אחי? התי פשוט
ואמת תלוי אינו כשאר שוחטו זמנו הנקראים
משועבדים עבר לעבדים כאשר כיש שמעיה שכל שפחה
ואמה תקרא כקול דעס גדול! הלא גם הוא משרת כמוני
ומדוע לא ידוש למלאכתו כמראי אלוה והשוחט ממד
נפשו ובעשתנות נכובים וכלל יומה וימחר למלאכת
אדוני (ואי אפיה המתנות וישוב הדעת לברכות סבינו)
תלוי לא כאלה נפל חלקו בתוך עמי אנכי יושב
פה מק הליו בלנו בני איש א נהנה ומורא הרהוק והנבאי
אף כי העבד והשפחה לא יעשה על ראשי; וגם מרבני
משיאי אינו דואו אולי יחזרו עלי ועל כל אלה הן תו
מי ותן וחי! שאמרנו אסור עולמות והואי שלא אוכל

- ווען דיעוער מינימאל-בעטראג נאך דער צו אר
פאנג דער 3 יעהרען בעמעסונגס-פעריאדע ערפאלג-
טען כלאסענ-איינדהילונג דער שאנטגעשעפטע נישט
ערציעלט ווערען זאלטען אז זינד נאך דען איינזעלענען
געשעפטען דא ענטשפרעכענד דעם פונקט I דעם § 16
פעסטגעשטעללטען געבוירענעטע דורך דא פיאנאך-
דירעקציאן פראפארציאנעלל דערארט צו ערהעהען
דאסס דאס אביגע מינימום ערדייכט ווערען.
זאלטע געמיינדען דערען בעפעלקערונג וועניגער
אלס 500 זעלען בעטרעגט זינד דער ארט צו בעטרב-
טען אלס בעטשענדע איהרע בעפעלקערונג יא אויס 500
זעלען.
ווען דא בעפעלקערונגס-צאהל איינער געמיינדע
דורך 500 אהנע רעסט נישט טהיילבאר איזט ווירד דער
100 איבערשטייגענדע רעסט פיר פאללע 500 גענאמען;
קלוינערע רעסטע אבער קאממען נישט אין בעטראכט.
פיר דא פסטשטעללונג דער בעפעלקערונגסצאהל איך
נער געמיינדע איזט דאס ערגעבניס דער בעמעסונגס-
פעריאדע פארגעאנגענען לעטצטען אללגעמיינען
פאללע-צעדהלונג מאטעבענד.
(פארטועטונג פאלגט).

שני חוקה באמנתו זאת ויהיו עדי נחמתי - ומרה
יעשה עדי אשר טיחו יעלה עי ראשי ככל מזה
ובליעל . . .
ואי לואת ידע תדעו מורי לא למען אני עושה לא
למען בצע ספק כאשר מאני מוכים חושבים על העורך
הנהי ולא בשביל לשוט בטרם מני ולחוק מקום הצב
מי יתן וחי כל חברי במוני במנותם מוכסחים בעהי
שאתר כל יבוא לשדר רבאם.

הם ושה לבי אטרו ולטובת הכלל ארטר דברי
אולי אצוה להיעיל אף יאחד מני אקף למען עדת ד'
מלהתנאל כסרא ואכנה גם אנכי ממנה.
ואם לא היתה מתפחד מהר נאן עוזבם לשות
עצות להני תמארתבם היותו אומר לבי קט שמלי איך
תעמרו על הבחנה לחסוק בתוך עמקי מחבואת
השויב שתומני ותלקטו לא אי שוחטים לפני גדול אי
צדיק היות שיוכל השויב להתחמת לבני כמן המתחמא
אצל אביו איך בתנאי כפול שבו מעלו דחוקן ואימתו
לכל יבעת אותה וכתיב לו מחרם ככל המטות שבעולם
שבו מנפתו חובין דבר לאשורה ולא חלילה למפח
פרנסתה ואחו ישיבני אותו כנורת עירין פרישן שישער
בעצמו כאילו עמד לפני ביד של מעלה לתת דין וחשבון
על כל מי היותו שויב . . . מוכסחי אתכם שופתו
לפניכם דברים לא שעוים אבותיכם ותסמר שיערות
בשרבם וכל עצמותיכם יאחזו העה על אשר נעשה
בעוהוהי כי באסת אין אדם נתפס על צערו צרת הריחה
וצור השפחה צרת הקצב צרת האמה ואחרון הכבוד
צרת הרב ביד רמה! - או אז תבינו דבר לאשורה מה
הקול צועק באזניכם קול וללת השוחטים כי טרדה
מנוחתם קול תרועת הבדוקים כי נגולה שנתם.
ועתה עליכם המצוה הזאת הרבנים והצדיקים:
אם לא תשמעו ולא תשימועל לב הויש מהר לתקן
תקנות לפי צורך ההוי היותם הוה במסתרים תבכה
נפשי הלא ואמר כל שויב הישר הולך! מוטב נהי הוטבי
עצום ושואבי מים מלמבור נופני ונשמותינו בער אגרות
כסף ובי על חנם דובר הרבנים האלה!

וקל אלקים אמת הוא הודע האמת וסרובי ומודעה
גם המה יודעים ומחקרונים ישפטו הרחוקים כי לא
בשבילי ולא בשביל בית אבי עשיתי זאת רמ למען תורת
אמת ולמען יעשו עבדיו השויב רצוני כרצונם והוא יתן
כלב כלכם רחמנות לעשות תמנות טובות עמנו ועם כל
ישראל ומוכות זה וכן לציון גואל בביא.
איד המדבר מלב במה מאות חבריו המשתחה
ממרהק בקורה חמיט מאות מול הדרת נאינם
היך שלמה ולמן שיין ומיין.
ביה (אנערקענונגס שרייבער).
הננו להשתתף עצמי בעער הצבור המה השוחטים
במדינתם אשר הנני המרגיש וודע כי הדבר נוגע בעער
כבוד השכינה הקדושה והנני נאפל לעושי מצוה הוא בעל
הקול מבשר המשתדל לטובתם והנני שולח לכימ המשיים
ציל מכוסו על שאלתו בנימר 20 עשר על מכה שוחט
ודדי חלקי עמו במצוי רמה הליו ויהי ד/ בעזרתו לבצע
לשוב את אשר החל לעשות ויתן ד/ בלב הרבנים שיחיו

אך ביטטע נון איך דאצו זעהר יעמצט איזט
דיא בעסטע געלענעהייט ביידע פעסטער שלאן זיך.
ביו 120 יאהר יבוא הכתוב הששישי ויכריע ביניהם -
מיט פריינדליכסטען גרום
כתובה וחתימה טובה ווינשענד:
דער רעדאקטער.

אלטעם ש"ס

צו מויפען ווירד געזוכט. אויספיהרליכע אנטרענע אן
דיא אדמי דיעועס בלאטטעס.

פאראוואסער מאשין.

אייע סאדאוואסער מאשין (קאהלעניווערע)
זאממט 200 פלאשען אין גוטעם צושטאנדע פיר 200 פל'
צו פערטויפען. אויספיהרליכעם ערטהיילט דיא אדמי דיע-
ועס בלאטטעס.

3 בערי תפלות

לימים נוראים (בעלי מוסף) זוכען אנשטעללונג
פיר 40/ 60 אונד 80 פל' אונד ווערען זיימענס דער רע-
דאקציאן ווערמליכסט אנעמפפאהלען. נחת ינתנו כם -
אויספיהרליכעם ערטהיילט דיא אדמי דיעועס בלאטטעס.